

Natuurhistorisch 6 Maandblad

Libellen van de Waterbloem

Lieveheersbeestjes op de Beegderheide

Opmerkelijke Luiks-Limburgse
Krijtfossielen: deel 35

Lieveheersbeestjes op de Beegderheide

Reinier Akkermans, Wilhelminalaan 47, 6042 EL Roermond, e-mail: reinier.akkermans@home.nl

Tegelijk met het onderzoek naar wantsen zijn de afgelopen vier jaar ook de grote lieveheersbeestjes (Coccinellidae: subfamilies Coccinellinae en Chilocorinae) op de Beegderheide in kaart gebracht. In het gebied is een groot soortenspectrum aanwezig. Opvallend is het voorkomen van grote populaties van relatief zeldzame soorten. Dit bijvoorbeeld in tegenstelling tot het veel grotere, maar qua biotoop vergelijkbare Meinweggebied. Anderzijds ontbreken er ook soorten die wel op de Beegderheide verwacht mochten worden.

DE BEEGDERHEIDE

De Beegderheide is een oud stuifduinrestant gelegen in de gemeente Maasgouw. Het kleine natuurgebied van circa 300 ha wordt in tweeën gesneden door de N273 (Napoleonsweg). Bovendien ligt het terrein

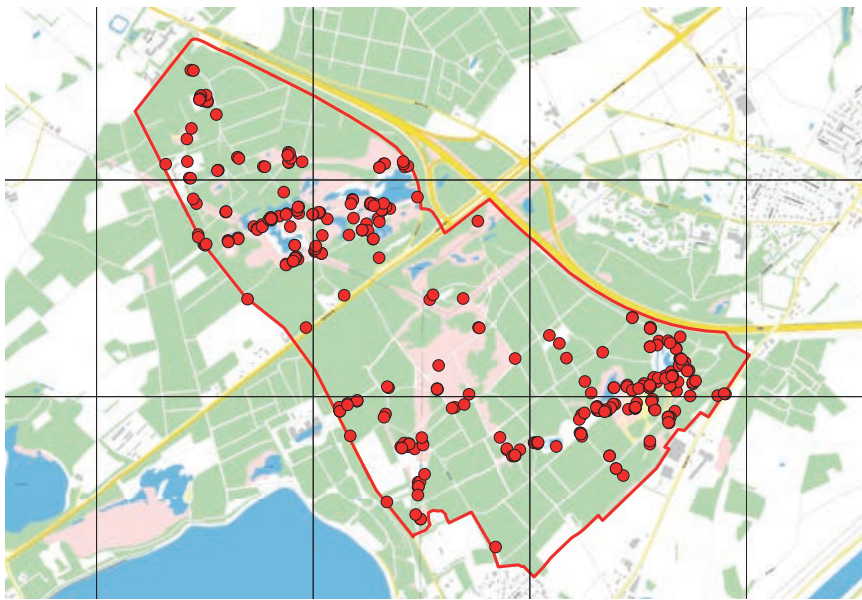
door verschillende infrastructurele werken (lateraal-kanaal, autoweg N280, ontgrindingsplas de Lange Vlieter) geïsoleerd ten opzichte van de omgeving. De Beegderheide is een gevarieerd terrein met vennen, heidevelden, boomgroepen en percelen loof- en naaldbos. De heiden zijn begroeid met Struikhei (*Calluna vulgaris*) [figuur 1], de loofbossen bestaan vooral uit Zomereik (*Quercus robur*) en berk (*Betula spec.*) en de naaldbossen uit overwegend Grove den (*Pinus sylvestris*). Aan weerszijden van de N273 liggen in totaal circa 30 vennen in het gebied. Langs de randen van het terrein liggen nog enkele voormalige akkertjes met een meer ruderaal vegetatie.

De naalddhoutaanplantingen worden door een gericht kapbeheer langzaam teruggedrongen. Daarmee worden de open heideachtige biotopen hersteld; ook de vroeger sterk beschaduwde vennen worden daardoor weer geëxponeren (AKKERMANS, 2017a; VAN BUGGENUM, 2017). De heide wordt open gehouden door een gescheperde begrazing met schapen en het stelselmatig verwijderen van dennenopslag.

In hoofdlijnen lijkt de Beegderheide op de Meinweg, maar het gebied is veel kleinschaliger en schraler. Dit verschil weerspiegelt zich in verschil-

FIGUUR 1

Karakteristiek beeld van de Beegderheide (foto: Olaf Op den Kamp).

FIGUUR 2
Overzicht van de locaties op de Beegderheide waar lieveheersbeestjes zijn aangetroffen.

TABEL 1
Alle waarnemingen van lieveheersbeestjes op de Beegderheide in de periode 2015-2018.

len in het soortenspectrum van de vegetatie. Op de Beegderheide is er een dominantie van soorten van schrale bodems, zoals Schapengras (*Festuca ovina*) en Buntgras (*Corynephorus canescens*). Op de Meinweg overheersen juist Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*) en Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), soorten die duiden op een iets rijkere bodem.

HET INVENTARISEREN

Het terrein is niet specifiek op lieveheersbeestjes geïnventariseerd, maar bij het zoeken naar wantsen

werden ook de lieveheersbeestjes genoteerd. De inventarisatiemethode voor beide groepen is nagenoeg hetzelfde. Met een sleepnet wordt door de lage vegetatie gesleept en met een groot vangnet eronder wordt aan boomtakken en struiken geschud. Aanvullend zijn stammen (met name witte berkenstammen) nagekeken op zonnende lieveheersbeestjes. Alle waarnemingen zijn met foto op een locatienauwkeurigheid van 25 m ingevoerd op Waarneming.nl en daar gevalideerd. Het inventarisatieonderzoek strekte zich uit over de jaren 2015-2018. In die periode zijn 38 terreinbezoeken gebracht. Alle soorten lieveheersbeestjes overwinteren als adult. In de wintermaanden zoeken ze een geschikte plek om te overwinteren. Afhankelijk van de soort kan dit bijvoorbeeld laag in de vegetatie,

onder de schors of in het strooisel zijn. Ook worden gebouwen rondom de Beegderheide gebruikt. Sommige soorten zijn, zij het weliswaar vaak op andere plekken, het jaar rond te vinden. Andere zijn in bepaalde perioden van het jaar, meestal de wintermaanden, zo goed als niet waar te nemen. In het voorjaar worden lieveheersbeestjes weer actief; met voor de meeste soorten een piek in de zomer. Hoewel ook enkele bezoeken in de wintermaanden hebben plaatsgevonden, ligt het zwaartepunt van het onderzoek in de periode maart tot en met september.

# Soortoverzicht		190-357	190-358	191-356	191-357	191-358	192-356	192-357	aantal wrn	aantal exmpl	biotooptype (zie tekst)
1	<i>Adalia bipunctata</i>				1		1		z	3	3 [zwerver]
2	<i>Adalia decempunctata</i>	1	1	1	1		1	1	p	21	27 loof/naald
3	<i>Anatis ocellata</i>	1	1					1	z	6	7 naald
4	<i>Anisosticta novemdecimpunctata</i>	1							p	2	4 nat
5	<i>Aphidecta oblitterata</i>		1	1	1		1	1	p	9	17 naald
6	<i>Calvia decempunctata</i>	1	1	1	1	1</					

De Beegderheide is gelegen in zes kilometerhokken die elk voor meer dan 50% in het gebied liggen. Een zevende hok behoort slechts voor 10% tot de Beegderheide en is niet in de berekeningen meegenomen. In eerste instantie is het gebied per kilometerhok onderzocht, later is dat verfijnd. Daarbij is getracht alle kilometerhokken zoveel mogelijk evenredig te bezoeken [figuur 2]. De gevolgde werkwijze is vergelijkbaar met die van het onderzoek op de Meinweg (AKKERMANS, 2017b).

WAARGENOMEN SOORTEN

In totaal zijn 368 puntwaarnemingen van lieveheersbeestjes gedaan, waarbij 696 exemplaren werden gevangen. Dit resulteerde in een totaal van 24 soorten [tabel 1]. Per kilometerhok zijn 17 tot 20 soorten grote lieveheersbeestjes aangetroffen. Kijkend naar de twee helften van het gebied kennen het westelijke en het oostelijke deel nagenoeg dezelfde soortensamenstelling. Hierop zijn twee uitzonderingen. Het Veertienvlek-lieveheersbeestje (*Coccinula quatuordecimpustulata*) is alleen in het oostelijke en het Negentienstippelig lieveheersbeestje (*Anisosticta novemdecimpunctata*) alleen in het westelijke deel aangetroffen. Bijna de helft van de soorten komt in alle hokken voor, daaronder zowel soorten met een breed ecologisch spectrum als gespecialiseerde soorten van heide en naalddhout.

De drie meest waargenomen en daarmee op de Beegderheide meest verbreid voorkomende soorten zijn in aflopende volgorde: Zevenstippelig lieveheersbeestje (*Coccinella septempunctata*), Harlekijnlieveheersbeestje (*Harmonia quadripunctata*) en Viervlek-lieveheersbeestje (*Exochomus quadripustulatus*). Het uit Azië afkomstige Aziatisch lieveheersbeestje (*Harmonia axyridis*) staat op vier. Dit exotische lieveheersbeestje komt pas sinds 2002 in Nederland voor (CUPPEN *et al.*, 2004). Kijkend naar het aantal individuen staat het Zwart lieveheersbeestje (*Exochomus nigromaculatus*) [figuur 3] aan top, gevolgd door het Aziatisch lieveheersbeestje op plaats twee.

Vanwege het grote aantal waarnemingen kan van 19 soorten worden gesteld dat ze populaties in het gebied hebben. Van drie soorten, Vijfstippelig lieveheersbeestje (*Coccinella quinquepunctata*), Vloeiervlek-lieveheersbeestje (*Oenopia conglobata*) en Tweestippelig lieveheersbeestje (*Adalia bipunctata*), komen vermoedelijk alleen zwervers voor. Van twee soorten, Negentienstippelig lieveheersbeestje en Dertienstippelig lieveheersbeestje (*Hippodamia tredecimpunctata*),

is de status onduidelijk, omdat deze pas in 2018 voor het eerst zijn gevonden. De vennen waarin de twee soorten gevangen zijn waren in 2018 gemakkelijk toegankelijk vanwege de droogte. In de voorafgaande jaren is dit biotoop niet onderzocht.

Vennen

In 2018 zijn verschillende exemplaren van twee soorten lieveheersbeestjes van natte vegetaties gevonden [figuur 4]. Het Dertienstippelig lieveheersbeestje is op twee verschillende locaties gevonden en het Negentienstippelig lieveheersbeestje op één. Overigens voldoet de vegetatie langs de oevers van de vennen waarin de soorten zijn gevangen niet aan hun voorkeursbiotoop, namelijk oeverzones met Riet (*Phragmites australis*), Grote lisdodde (*Typha latifolia*) en Liesgras (*Glyceria maxima*). Deze plantensoorten groeien niet op de vindplaatsen. De onderzochte vennen hebben een oeverzone met

FIGUUR 3
Het Zwart lieveheersbeestje (*Exochomus nigromaculatus*) komt veelvuldig voor op de Beegderheide (foto: Willy Ronkes).

</

FIGUUR 5
Door de extreme droogte in de zomer van 2018 waren veel vennen verdroogd; Fengersven oktober 2018 (foto: Els Jans).

Pitrus (*Juncus effusus*) en Snavelzegge (*Carex rostrata*). Dat de twee soorten nu pas gevonden zijn, zal te maken hebben met de extreem droge zomer van 2018. De vennen waren opgedroogd en daardoor goed toegankelijk [figuur 5]. Enerzijds kunnen Dertienstippelig- en Negentienstippelig lieveheersbeestje er al langer onopgemerkt hebben gezeten, anderzijds kan het zijn dat de kevers door het warme weer van 2018 zijn gaan zwerven. Beide soorten zijn uit de omgeving bekend, daarbij laat het Dertienstippelig lieveheersbeestje het laatste decennium een toename zien (CUPPEN *et al.*, 2017). Of deze soorten blijvertjes zijn op de Beegderheide moet de komende jaren blijken.

FIGUUR 6
Verspreiding van het Bosmier-lieveheersbeestje (*Coccinella magnifica*) en de rode bosmier (*Formica polycetena/rufa*).

Heideterreinen

Kenmerkend voor de Beegderheide zijn de kleinschalige heidevelden met de vele vennen. Op relatief korte afstand gaat hier het bos over in de droge heide die weer langzaam overgaat in vochtmin-

nende vegetaties rondom de vennen. Deze kleinschalige heide vormt voor sommige bijzondere soorten lieveheersbeestjes een aantrekkelijk leefgebied.

Het Zwart lieveheersbeestje leeft op Struikhei en heeft in de iets vochtige delen van de heide grote populaties [figuur 4]. Tien stuks of meer in een vangst is geen uitzondering. Hoewel de soort als adult overwintert zijn er geen voorjaarswaarnemingen gedaan. De eerste waarneming op de Beegderheide is half juni gedaan en de laatste in november. Het ontbreken van waarnemingen uit de eerste helft van een kalenderjaar past in het landelijk beeld (CUPPEN *et al.*, 2017). Een van de meest opvallende soorten van de Beegderheide is het Bosmierlieveheersbeestje (*Coccinella magnifica*). Dit is een soort die in relatie leeft met rode bosmieren (NEIDVED, 2015). Bosmierlieveheersbeestjes prederen op door bosmieren gehouden luizen zonder door die mieren te worden geweerd. Andere soorten lieveheersbeestjes worden juist wel door de mieren verdreven. Van het soortencomplex rode bosmier (*Formica polycetena/rufa*) zijn op de Beegderheide veel nesten bekend. Deze mierensoorten bouwen koepelnesten langs de rand van naald- en loofhoutbossen. In 2016 waren er 78 bewoonde nesten met drie duidelijke concentratiegebieden [figuur 6] (persoonlijke mededeling Wim Willems, 10-03-2017). Juist in de vochtige gebieden met op de hogere delen bosmiernesten wordt het Bosmierlieveheersbeestje aangetroffen. De soort [figuur 7] is

op de Beegderheide veelal langs de randen van de heide en in solitaire bomen te vinden, bijvoorbeeld in het voorjaar zonnend op de witte stam van berken. Het Bosmierlieveheersbeestje is soms in grotere aantallen aanwezig dan het sterk gelijkende en veel algemenere Zevenstippelig lieveheersbeestje.

Naaldbomen

Op de Beegderheide komen ook ouderwet

de rand van de heideterreinen worden Gestreept lieveheersbeestje (*Myzia oblongoguttata*) en Harlekijnlieveheersbeestje gevonden. Ook het Achttienvleklieveheersbeestje (*Myrrha octodecimguttata*) leeft hier. Het Viervleklieveheersbeestje zit eveneens vaak op dennen, maar in de herfst juist ook op Zomereiken. Het Bruin lieveheersbeestje (*Aphidecta oblitterata*) is gebonden aan naaldhout, maar dan hoofdzakelijk aan Fijnspar (*Picea abies*). Op de Beegderheide is de Fijnspar een zeldzame verschijning. Slechts hier en daar staan enkele exemplaren, vaak als het restant van een oude perceelsafscheiding. Door het spaarzaam voorkomen van Fijnsparren is het Bruin lieveheersbeestje geen algemene verschijning op de Beegderheide. Het zijn altijd kleine populaties die beperkt zijn tot enkele oudere bomen. Overigens is één grote, oude Fijnspar voldoende voor de instandhouding van een populatie (AKKERMANS, 2016a; CUPPEN *et al.*, 2017). Van het aan naaldbos gebonden Oogvleklieveheersbeestje (*Anatis ocellata*) is bekend dat het erg zwervluchtig is (DE GUNST, 1978; CUPPEN *et al.*, 2017). In eerste instantie leek het dat de enkele waarnemingen op de Beegderheide zwervers betrof. Echter bij nadere beschouwing wordt de soort op twee verschillende locaties met enige regelmaat gevonden, zodat het aannemelijk is dat er minimaal twee kleine populaties in het terrein aanwezig zijn.

Loofbomen

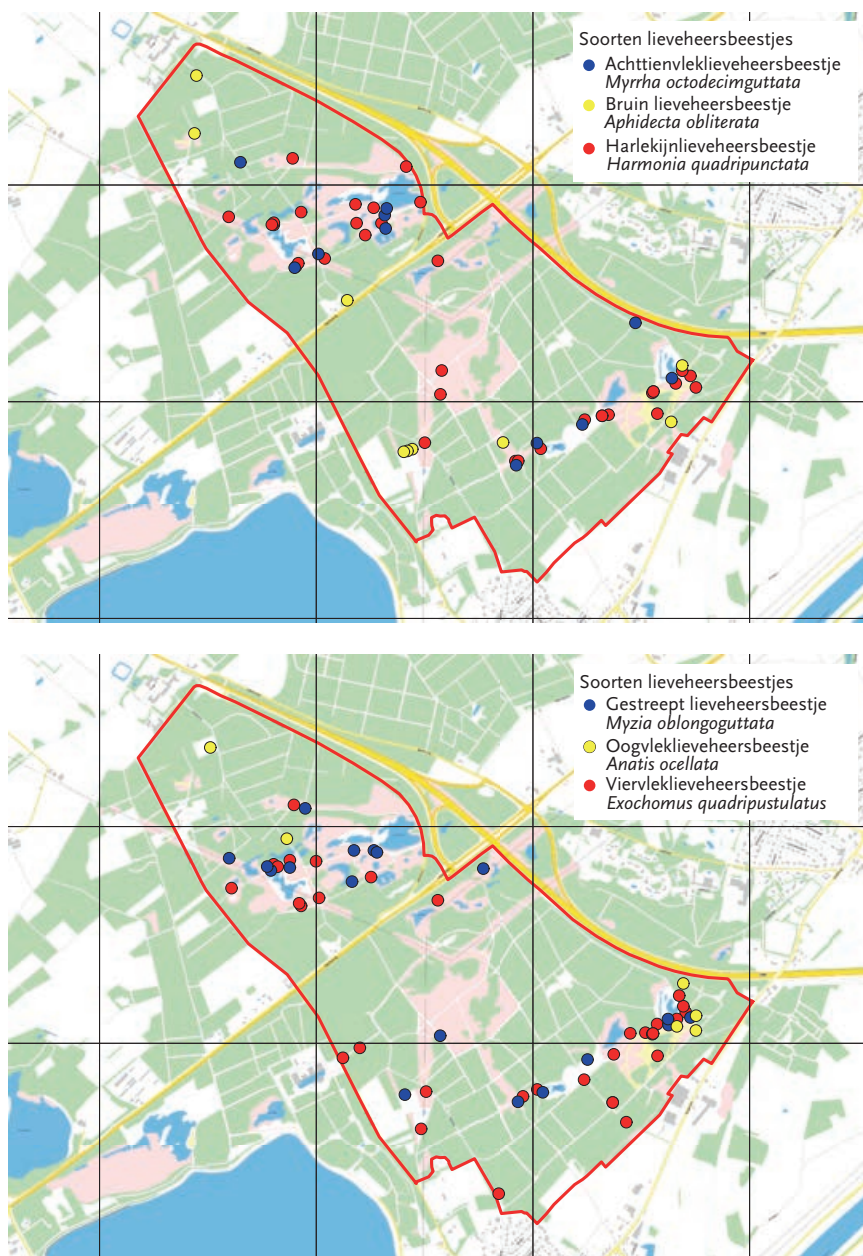
Op de Beegderheide staan verschillende percelen met gemengd loofbos. Het merendeel bestaat uit Zomereik gemengd met berk en in de ondergroei onder andere Wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en opslag van Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*). Berken staan ook solitair op en langs de heide. In deze begroeiing worden de typische loofhoutsoorten aangetroffen [figuur 10 & 11]. Vooral op berk en Wilde lijsterbes zijn soorten als Roomvlek- (*Calvia quatuordecimguttata*) en Tienvleklieveheersbeestje (*Calvia decemguttata*) te vinden. Roomvleklieveheersbeestjes worden het meest in het voorjaar aangetroffen (SEGRS, 2015; CUPPEN *et al.*, 2017), hetgeen ook op de Beegderheide zo lijkt te zijn. Het schimmelende Meeldauwlieveheersbeestje (*Halysia sedecimguttata*) leeft vaak in berk of esdoorn. Gezien de gevarieerdheid van het terrein zijn de genoemde soorten van loofhout wijd verspreid en algemeen voorkomend op de Beegderheide. In bomen, meestal Zomereik, maar ook op naaldhout, is verder nog het Tienstippelig lieveheersbeestjes (*Adalia decempunctata*) te vinden. Deze soort wordt vooral in het voorjaar (maart-mei) waargenomen. In zomer en herfst is het Tienstippelig lieveheersbeestje nauwelijks te vinden, waar de kevers

dan zitten is onduidelijk. Tot slot: het Aziatisch lieveheersbeestje komt in het hele terrein voor. Behalve op loofhout kan deze soort eveneens op naaldhout worden aangetroffen.

Ruigten en randen

De rand van de Beegderheide is op veel plaatsen een overgangszone naar het cultuurlandschap met veel menselijke invloed, variërend van wegbermen, verlaten akkertjes, tot oude zandafgravingen. De overgangszone is het breedst aan de zuidoostelijke rand nabij het voetvalveld. Hier liggen enkele oude akkers die bij het natuurterrein getrokken zijn en enkele privéterreinen. Er is daar een ruigtevegetatie met onder andere Rietgras (*Phalaris arundinacea*) en een met vlinderbloemigen ingezaaide akkerstrook aanwezig. In de noordwesthoek ligt een oud sportveldje met een ruigte

FIGUUR 8 & 9
Lieveheersbeestjes
gebonden aan
naaldbout.

jaar voorkomt en omdat de soort er het jaarrond is aan te treffen, mag geconcludeerd worden dat op de betreffende locatie op de Beegderheide een kleine, maar stabiele populatie aanwezig is. Eveneens langs de randen en niet midden in de Beegderheide komt het Citroenlieveheersbeestje voor. Dit is een meeldauwetende soort die laag in de vegetatie op planten met meeldauw leeft, zoals jonge Zomereiken die geïnfecteerd zijn met Eikenmeeldauw (*Erysiphe alphitoides*). Ruigtelieveheersbeestje en Schaakbordlieveheersbeestje zijn algemeen voorkomende soorten van ruigten en pioniervegetaties (CUPPEN *et al.*, 2017). Op de Beegderheide vormen ze kleine populaties langs de randen van het gebied, met name op het voormalig sportveldje in het noorden en de akkertjes in het zuiden. Bij gebrek aan geschikt biotoop zullen de kevers, die incidenteel midden op

de Beegderheide worden aangetroffen, zwervers zijn. Ruigtelieveheersbeestjes [figuur 14] zijn in 2018 vaker op de Beegderheide aangetroffen dan in de jaren daarvoor, zes exemplaren in 2018 tegen drie exemplaren in de jaren daarvoor. Ondanks het kleine aantal past de toename wel in het beeld van deze soort in Limburg. In 2018 is een verdubbeling geconstateerd van de waarnemingen ten opzichte van 2017 en een vervijfvoudiging ten opzichte van 2015. Dit terwijl het totaal aantal waarnemingen van lieveheersbeestjes per jaar in 2015 ten opzichte van 2018 slechts met driekwart is toegenomen (bron: Waarneming.nl, 31-12-2018). Tot slot het Zevenstippelig lieveheersbeestje, een zeer algemene soort met een brede ecologische amplitude, dat alleen voor zijn voortplanting gebonden is aan lage vegetaties (MAJERUS, 2016). Buiten de voortplantingsperiode is de soort overal aan te treffen, vooral laag in bomen of struiken en zowel op loof- als naaldbomen.

Zwervers

Drie soorten worden af en toe verspreid in het gebied aangetroffen. Van Vijfstippelig lieveheersbeestje, Vloevleklieveheersbeestje en Tweestippelig lieveheersbeestje komen waarschijnlijk alleen zwervers voor. Meestal wordt slechts één exemplaar gevangen op telkens andere plaatsen. Bovendien betreft het merendeels zomer- en najaarwaarnemingen. Alleen van het Vloevleklieveheersbeestje werden op een zonnige dag in het najaar in de nabijheid van eiken verschillende exemplaren tegelijk gezien. Vloevleklieveheersbeestje zijn soorten die

meer in de stad worden gevonden dan in natuureren: vlakdekkend in de stad versus incidenteel in de natuur (AKKERMANS, 2017c).

VERGELIJKING MET ANDERE GEBIEDEN

Gezien het karakter van de terreinen ligt een vergelijking tussen de Meinweg en de Beegderheide voor de hand (HERMANS, 1996; AKKERMANS, 2017a). Grootste verschil

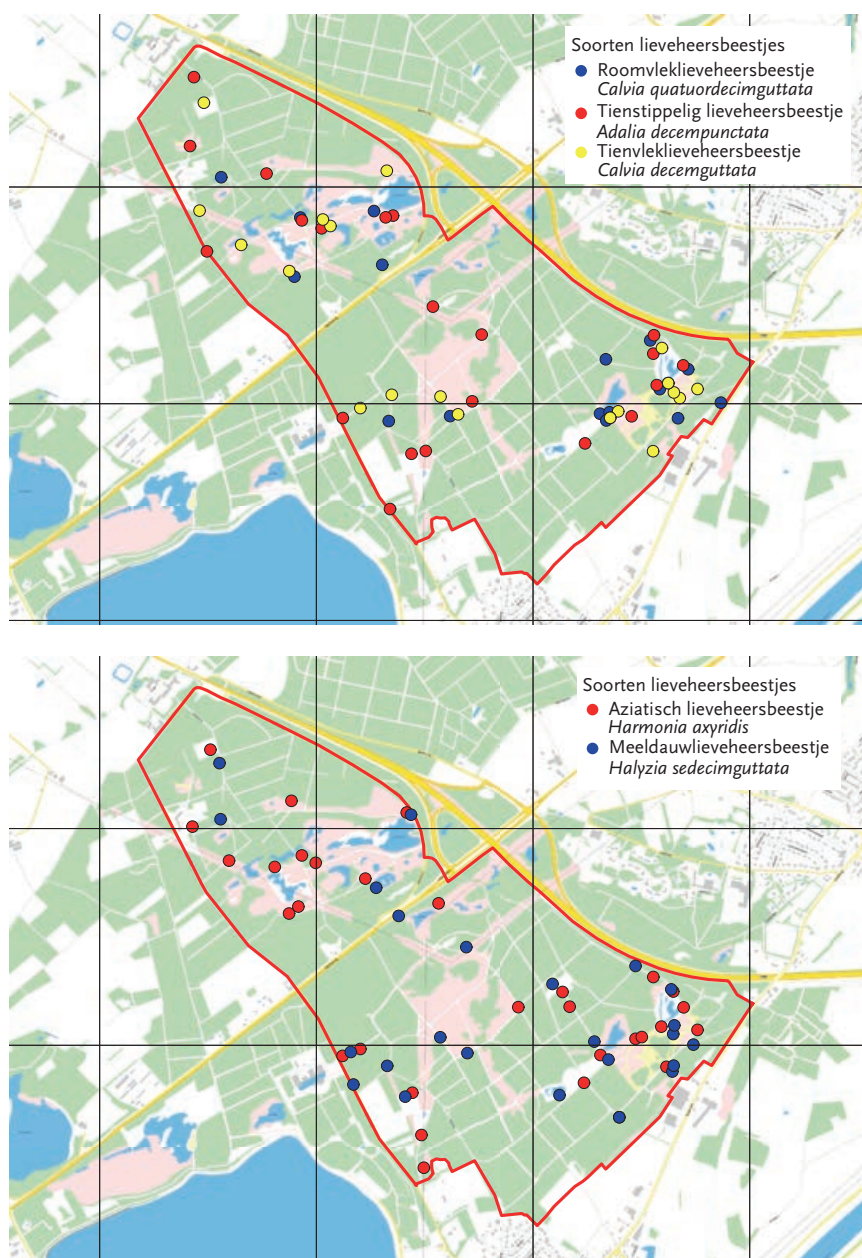
conglomerata) en Hiërogliefenlieveheersbeestje (*Coccinella hieroglyphica*) aan worden toegevoegd (waarnemingen auteur). Daarmee komt het aantal soorten lieveheersbeestjes voor de Meinweg op 29, tegen 24 op de Beegderheide. Voor de helft van de soorten is er weinig verschil, maar voor enkele soorten zijn er opmerkelijke verschillen in presentie en abundantie.

Ontbrekend op de Beegderheide

Een opmerkelijk verschil is het volledig ontbreken van het Heidelieveheersbeestje (*Chilocorus bipustulatus*) op de Beegderheide. Dit in tegenstelling tot de Meinweg, waar de soort in 40% van de kilometerhokken werd aangetroffen. De soort komt voor op Blauwe bosbes (*Vaccinium myrtillus*), Jeneverbes (*Juniperus communis*) en Struikhei (SEGRS, 2015). Blauwe bosbes en Jeneverbes ontbreken op de Beegderheide, maar zijn ook op de Meinweg nagenoeg afwezig. Struikhei is juist in beide gebieden volop aanwezig. Opvallend is dat het Heidelieveheersbeestje wel verschillende malen in de omgeving op coniferen is aangetroffen; onder andere in Kelpen, Horn en Haelen (waarneming auteur). Hoewel de Beegderheide een geïsoleerd liggend natuurterrein is zal, gezien het voorkomen in de omgeving, isolatie voor deze soort niet opgaan. De oorzaak van dit verschil in voorkomen is dan ook niet duidelijk. Het Hiërogliefenlieveheersbeestje ontbreekt op de Beegderheide en is op de Meinweg zeer zeldzaam; het is daar sinds lange tijd in 2018 weer enkele malen gevonden. Circa 50 km noordelijker, in de Maasduinen, komt deze soort wel veelvuldig voor. Beegderheide en Maasduinen zijn beide voormalige rivierstuifduingebieden met Struikhei en Grove den en in die zin vergelijkbaar. Echter van het Hiërogliefenlieveheersbeestje is bekend dat deze soort de laatste decennia sterk in aantal is afgenomen en ook in Limburg op veel plaatsen is verdwenen (CUPPEN *et al.*, 2017). Kijkend naar het areaal van het Hiërogliefenlieveheersbeestje is dit een soort met een noordelijke Euro-Siberische verspreiding (NEDVED, 2015). Mogelijk dat de stijging van de gemiddelde jaartemperatuur in de laatste decennia debet is aan de achteruitgang (het terugtrekken) van deze soort. Dit gecombineerd met de geïsoleerde ligging van de Beegderheide maakt dat een populatie van deze soort hier niet is te verwachten.

Hogere abundantie op de Meinweg

Het meest opvallend is de algemene verspreiding

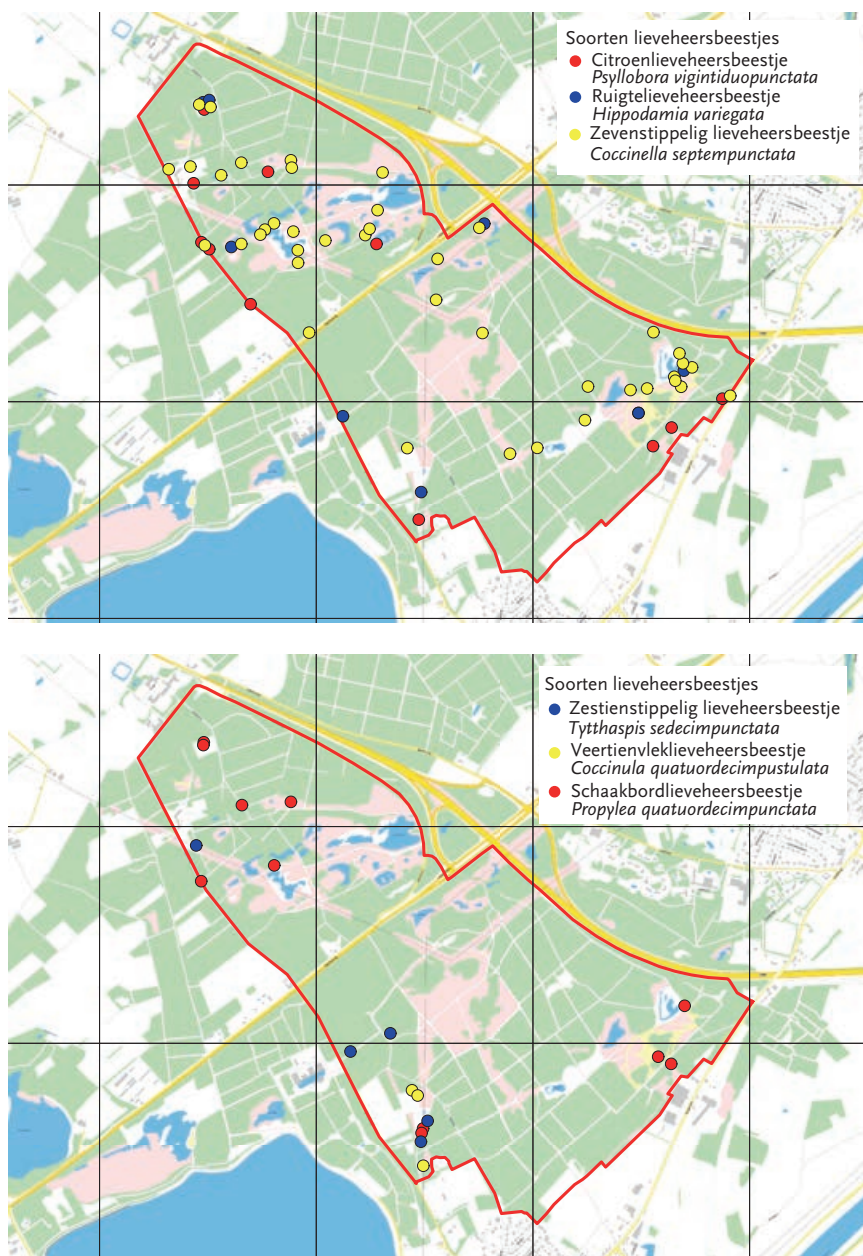

van het Veertienvleklieveheersbeestje op de Meinweg tegenover de zeer geringe presentie (slechts op één locatie) op de Beegderheide. Ook het Zestienstippelig lieveheersbeestje heeft op de Beegderheide een beperkte aanwezigheid, terwijl die soort op de Meinweg overal te vinden is. Wellicht wordt dit veroorzaakt doordat de vegetatie, gezien het spectrum aan plantensoorten, op de Beegderheide schraler is dan die op de Meinweg. Het Bruin lieveheersbeestje komt in beide gebieden op Fijnspar voor. Op de Beegderheide is de Fijnspar aanmerkelijk minder aangeplant dan op de Meinweg, waardoor het Bruin lieveheersbeestje er een duidelijk minder geschikt biotoop aantreft.

Min of meer gelijke abundantie

Voor de helft van de soorten is er weinig verschil te zien tussen de Beegderheide en de Meinweg.

FIGUUR 10 & 11
Lieveheersbeestjes
gebonden aan loofhout.

FIGUUR 12 & 13
Lieveheersbeestjes
gebonden aan ruigte.

Van het Vijfstippelig lieveheersbeestje is in beide gebieden per waarneming telkens slechts één exemplaar gevonden. Vermoedelijk zijn dit zwervers. De meeste zijn aan het eind van de zomer gevangen wanneer de aantallen het grootst zijn en veel lieveheersbeestjes gaan zwerven op zoek naar voedsel en overwinteringshabitats. Kijkend naar het percentage kilometerhokken waarin het Vijfstippelig lieveheersbeestje is gevangen, 25% op de Meinweg tegen 50% op de Beegderheide, dan lijkt dit percentage veel hoger op de Beegderheide. Toch is dat niet zo. De verklaring is simpel, de Beegderheide is klein, waardoor het gehele terrein binnen de randzone met het cultuurgebied valt. Een soortgelijke redenatie geldt voor meer urbane soorten als Vloevlek-lieveheersbeestje en Tweestippelig lieveheersbeestje. Deze twee soorten komen in beide terreinen slechts sporadisch voor en dan

vooral langs de randen, terwijl ze in de stad Roermond gebiedsdekkend zijn aangetroffen (AKKERMANS, 2016a).

Het voorkomen van het Meeldauwlieveheersbeestje is vergelijkbaar met dat op de Meinweg; op loofhout telkens een of enkele exemplaren, maar wel met enige regelmaat. Een andere soort van loofhout, het Roomvlek-lieveheersbeestje, lijkt op de Beegderheide juist wat vaker voor te komen, maar dat kan net zo goed een waarnemerseffect zijn. Deze soort is vooral in het voorjaar actief (CUPPEN *et al.*, 2017) en wordt daardoor bij inventarisaties later in het jaar vaak gemist.

Hogere abundantie op de Beegderheide

Op de heide van de Beegderheide komen Zwart lieveheersbeestje en Bosmierlieveheersbeestje veel massaler voor dan op de Meinweg. Op sommige plaatsen zijn ze in behoorlijke aantallen op Struikheide gevangen. Ook de grote populatie Bosmierlieveheersbeestje op de Beegderheide is opvallend groot.

Daarentegen is dit op de Meinweg een zeer zeldzame soort, die slechts een enkele maal is aangetroffen (AKKERMANS, 2017b). Dit hangt ongetwijfeld samen met de schaarste aan rode bosmieren in dit gebied. De koepelvormende soorten zijn daar verhoudingsgewijs erg zeldzaam en slechts met een tiental volken vertegenwoordigd aan de zuidrand in de omgeving van de IJzeren Rijn (NOORDIJK *et al.*, 2013).

Ook van de aan dennen gebonden Acht-tienvlek- en Gestreept lieveheersbeestje komen grotere populaties op de Beegderheide voor. Ze zijn vrij frequent uit</

Gestreept lieveheersbeestje en Achttienvlek lieveheersbeestje. Voor deze soorten is het belangrijk dat er voldoende Grove dennen blijven staan. Vooral de vliegdenen met veel overhangende takken langs de randen van de heide met veel zonexpositie moeten zoveel mogelijk worden gespaard. De lieveheersbeestjes bevestigen de waarde van de Beegderheide als zeer bijzonder natuurgebied in Midden-Limburg.

DANKWOORD

Mijn dank gaat uit naar Jan Cuppen voor het kritisch doornemen van de concepttekst, Martine Lemmens (NatuurBank Limburg) voor het vervaardigen van de kaartjes, Wim Willems voor de beschikbaarstelling van de informatie aangaande de bosmieren en de Gemeente Maasgouw voor de toestemming om het terrein te mogen onderzoeken.

FIGUUR 14
Het Ruigtelieveheersbeestje (*Hippodamia variegata*) is een typische pioniersoort van ruigterreinen (foto: Bas Waanders).

Summary

LADYBIRDS OF THE BEEGDERHEIDE NATURE RESERVE

Four years of surveys have shown that the Beegderheide nature reserve in Central Limburg harbours a considerable diversity of ladybirds. Twenty-four species were found, including populations of two nationally rare and declining species, *Exochomus nigromaculatus* and *Coccinella magnifica*. Continuation of the current heathland management seems desirable for *Exochomus nigromaculatus*, while the protection of anthills at Beegderheide could benefit *Coccinella magnifica*. Other striking findings are the populations of *Myrrha octodecimguttata* and *Myzia oblongoguttata*. For these species it is important that sufficient Scots pine (*Pinus sylvestris*) remain. Most other species can also be found elsewhere in the Netherlands. The species composition of Coccinellidae shows that the Beegderheide is a jewel among the nature reserves in Central Limburg.

Literatuur

- AKKERMANS, R.W., 2016a. De grote lieveheersbeestjes in en om Roermond. Een inventarisatie in het stedelijk gebied. *Natuurhistorisch Maandblad* 105(5): 93-99.
- AKKERMANS, R.W., 2016b. Het Veertienvlek lieveheersbeestje rondom Roermond. En de invloed van het Wild zwijn op de biotoop in het Meinweggebied. *Natuurhistorisch Maandblad* 106(8): 166-168.
- AKKERMANS, R.W., 2017a. De Beegderheide. In: Akkermans, R.W., W. Dekker, O. Op den Kamp, M. de Ponti, L. Reyrink & S. Weich (red.), *Natuur voor elkaar - in het grenspark Maas-Swalm-Nette*. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht: 178-189.
- AKKERMANS, R.W., 2017b. Lieveheersbeestjes op de Meinweg. *Natuurhistorisch Maandblad* 106(3): 61-67.
- AKKERMANS, R.W. 2017c. Een vergelijking van de lieveheersbeestjes van de stad Roermond en het Natuurgebied de Meinweg (Coleoptera, Coccinellidae). *Entomologische Berichten* 77(3): 140-146.
- BUGGENUM, H.J.M. VAN, 2017. De sprinkhanen en kreukels van de Beegderheide in de periode 1990-2015. *Natuurhistorisch Maandblad* 106(2): 41-51.
- CUPPEN, J., TH. HEIJERMANS, P. VAN WIELINK & A. LOOMANS, 2004. Het lieveheersbeestje *Harmonia axyridis* in Nederland: Een aanwinst voor onze fauna of een ongewenste indringer (Coleoptera: Coccinellidae)? *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 20: 1-12.
- CUPPEN, J., V. KALKMAN & G. TACOMA, 2017. Verspreiding, biotoop en fenologie van de Nederlandse lieveheersbeestjes (Coleoptera: Coccinellidae). *Entomologische Berichten* 77(3): 147-187.
- G

NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

Colofon

DAGELIJKS BESTUUR

Frank Oelmeijer (voorzitter), Rob Geraeds (vice-voorzitter) & Alfred Paarlberg (penningmeester).

ALGEMEEN BESTUUR

Toon van Baal, Marian Baars, Jan-Joost Bakhuizen, Susanne Hanssen, Wouter Jansen, Stef Keulen, Pieter Puts, Victor van Schaik, Katrien de Vos-Reesink, Aidan Williams & Linda Wortel.

KANTOOR

Olaf Op den Kamp, Jeanne Cuypers & Martine Lemmens.

ADRES

Kapellerpoort 1, 6041 HZ Roermond,
tel. 0475-386470 (kantoor@nhgl.nl).
www.nhgl.nl.

LIDMAATSCHAP

€ 35,00 per jaar. Leden t/m 23 jaar € 17,50; bedrijven, verenigingen, instellingen e.d. € 105,00.
Okjen Weinreich (leden@nhgl.nl).
IBAN: NL73RABO0159023742, BIC: RABONL2U.

BESTELLINGEN/PUBLICATIEBUREAU

Publicaties zijn te bestellen bij het publicatiebureau, Marja Lenders (publicaties@nhgl.nl).
Losse nummers € 4,-; leden € 3,50 (incl. porto), themanummers € 7,-.
IBAN: NL31INGB0000429851, BIC: INGBNL2A.

NATUURHISTORISCH M A A N D B L A D

REDACTIE Olaf Op den Kamp (hoofdredacteur), Philip Bossenbroek, Henk Heijligers, Jan Hermans, Ton Lenders, Gerard Majoer (eindredactie), Guido Verschoor & Marc Poeth (redactie-assistent) (redactie@nhgl.nl).

RICHTLIJNEN VOOR KOPIJ-INZENDING

Diegenen die kopij willen inzenden, dienen zich te houden aan de richtlijnen voor kopij-inzending. Deze kunnen worden aangevraagd bij de redactie of zijn te bekijken op www.nhgl.nl.

LAY-OUT & OPMAAK

Van de Manakker, Grafische communicatie, Maastricht (mvandemanakker@xs4all.nl).

EDITING SUMMARIES

<